

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

Tallinn,
17.03.2026

Teadmiseks:
Katrín Juhandi
Eesti alaline esindus EL juures
Rue Guimard 11/13
1040, Brüssel

*Allkirjastatud digitaalselt
Edastatud e-posti kaudu*
info@sm.ee
agne.nettan-sepp@sm.ee
katrin.juhandi@sm.ee

TEABENÕUE TUBAKA- JA NIKOTIINIPOLIITIKAT KÄSITLEVATEST EESTI SEISUKOHTADEST

1. Kirjutan seoses Sotsiaalministeeriumi vastusega minu 02.02.2026 teabenõudele. Sotsiaalministeerium vastas 16.02.2026 kirjaga (mis minule saadeti 25.02.2026) teabenõude küsimustele üksnes osaliselt. Seetõttu kordan küsimusi, millele ma vastust ei saanud.

1. SOTSIAALMINISTEERIUM ON JÄTNUD VASTAMATA ENAMIKU 02.02.2026 KÜSIMUSTEST

2. Minu esimene küsimus oli EL Nõukogu ja Euroopa Komisjoni töörühmades osalemise kohta. Ehkki Eesti on alates 2004. aastast Euroopa Liidu liikmesriik ning Riigikantselei EL asjade menetlemise juhise järgi toimub kõnealustes töörühmades osalemine ministeeriumide töökorralduslike eeskirjade alusel, siis Sotsiaalministeeriumi vastuskirjast loen, et sellised eeskirjad Sotsiaalministeeriumis puuduvad. Kuna Sotsiaalministeeriumi esindajad EL otsustusprotsessis praktikas siiski osalevad, palusin ka oma 02.02.2026 kirjas, et kui eeskirjad puuduvad, palun kirjeldada, kuidas toimub töörühmades osalemine, sh nende ettevalmistamine.

3. Minu teine küsimus puudutas enne töörühmasid koostatavaid juhiseid ning kes juhiseid ministeeriumis kooskõlastab. Selgitasite, et EL nõukogu töörühmadeks juhiseid ei koostata. Palun selgitust, kuidas sellisel juhul Eesti riigi seisukoha kujundamine toimub. Soovin aru saada, kes kujundab Eesti riigi nimel esitavaid seisukohti. Näiteks, kas Eesti riigi seisukoha kujundab üksinda töörühmas osalev ametnik. Ehkki viitasite oma vastuskirja punktis 2 erinevatele raamseisukohtadele, ei vasta ega kata need üksühele töörühmades käsitletavaid teemasid. Seetõttu palun selgitust, kuidas Eesti riigi seisukohad kujundatakse ning kas ja mis tasemel töörühmas esitavad Eesti riigi seisukohad Sotsiaalministeeriumis kooskõlastatakse või kujundabki Eesti

riigi konkreetse seisukoha üksnes töörühmas osalev üks ametnik. Samuti palun selgitust, kuidas toimub seisukohtade kooskõlastamine ministeeriumiväliselt.

4. Minu kolmas ja neljas küsimus puudutasid EL otsustustasandite töörühmade ning WHO raamkonventsiooni osaliste üheteistkümnenda istungi memosid. Ma ei nõustu Sotsiaalministeeriumi selgitustega, et memode tekst on täielikult asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave. Minu küsimus oli Eesti riigi seisukoha osas ning ma ei palunud avaldada teiste EL liikmesriikide seisukohtasid. Seetõttu on Sotsiaalministeerium õigusvastaselt keeldunud teabe avaldamisest. Juhin tähelepanu, et kui dokument sisaldab osaliselt asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teavet, siis seda osa ei pea Sotsiaalministeerium avaldama. Eesti riigi seisukohta (juba toimunud töörühmade kohta) ei saa aga tunnistada asutuse siseseks kasutamiseks mõeldud teabeks avaliku teabe seaduse § 35 lg 1 p 3 ja § 35 lg 2 p 3 alusel nagu püüab teha Sotsiaalministeerium. Eesti riigi seisukoht on igal juhul avalik teave. Seetõttu palun vastata minu 02.02.2026 teabenõude küsimustele nr 3 ja 4 ning esitada vastavad memod selliselt, et neist nähtub päevakord ja Eesti riigi esindaja avaldatud suulised ja kirjalikud sõnavõttud/seisukohad.

5. Minu viies küsimus oli kaasamisest. Ma ei nõustu Sotsiaalministeeriumi selgitusega, et FCTC konventsiooni artikli 5.3 rakendamise suunised välistavad igasuguse tubaka- ja nikotiinitootjate kaasamise. Esiteks, rakendamise juhise tekst ei välistada kaasamist. Teiseks, arvestades, et Sotsiaalministeerium on korduvalt väljendanud, et rakendamise juhise ei ole õiguslikult siduv, on kummastav, et Sotsiaalministeerium käsitleb praegusel juhul juhust kui ministeeriumile õiguslikult siduvat akti. Sotsiaalministeerium selgitas 14.10.2025 kirjas nr 5.1-2/2414-3 mulle järgmist: „*Täpsustame, et FCTC rakendamise juhised ei ole õiguslikult siduvad ega too konventsiooni osapooltele otseseid kohustusi.*”, millest nähtub selgelt ministeeriumi seisukoht rakendamise juhise mittesiduvuse osas. Nõustun, et rakendamise suunis ei ole õiguslikult siduv ning seetõttu ka palun õiguslikult mittesiduvale dokumendile mitte viidata kui kohustuslikule.

6. Minu kuues küsimus oli WHO raamkonverentsi osaliste üheteistkümnenda istungi kulude kohta, mis toimus 17–22 novembril 2025 Šveitsis. Kulude andmed Sotsiaalministeerium mulle esitas. Mulle jääb siiski ebaselgeks, mis põhjusel on Eesti riigil vajalik istungist osa võtta, kui seal midagi olulist ega õiguslikult siduvat ei otsustata nagu Sotsiaalministeerium on korduvalt selgitanud. 14.10.2025 kirjas selgitas Sotsiaalministeerium, et istungil ei muudeta FCTC raamkonventsiooni artikleid ega ka FCTC rakendamise juhiseid ning olen aru saanud, et seetõttu ei pidanud Sotsiaalministeerium vajalikuks ka töörühmades avaldatavate seisukohtade osas kooskõlastamist ning kaasamist. Kuivõrd istungil esitas Euroopa Liit ühispositsiooni jääb ebaselgeks Eesti osalemise vajadus. Kuna Sotsiaalministeeriumi esindaja 17–22 novembril 2025 Šveitsis juba osales, siis palun siiski selgitust, mis eesmärgil oli osalemine vajalik ning kas riigieelarvevahendite kulu oli põhjendatud.

2. SOTSIAALMINISTEERIUMIL ON KOHUSTUS AVALIKUD ANDMED AVALDADA

7. Avaliku teabe seadus (AvTS) ei anna Sotsiaalministeeriumile alust keelduda avaliku teabe avaldamisest. Andmekaitse Inspektsiooni (AKI) praktikas on selgitatud, et teabevaldaja ei saa otsustada, kas küsitud teave on teabevaldajale vajalik või mis eesmärgil ta teavet soovib.

8. Avaliku teabe mitteavaldamine on seega õigusvastane tegevus, eelkõige vastuolus AvTS-iga. AKI pikaaegne praktika on, et AvTS § 3 lg-st 1 on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes

teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega on sisuliselt kogu avaliku sektori valduses olev teave avalik teave avaliku teabe seaduse mõistes, millele saab piiranguid kehtestada üksnes seaduses sätestatud korras (AvTS § 3 lg 2).

9. AvTS § 23 annab ammendava loetelu teabe keeldumise alustest. Sellised alused käesoleval juhul puuduvad. AvTS § 9 lg 1 sätestab, et teabevaldaja, kelleks on ka Sotsiaalministeerium, on kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele seaduses sätestatud korras. Eesti riigi seisukohad (juba toimunud töörühmades osas) ei saa olla konfidentsiaalne teave. Tulenevalt õigusriigi põhimõttest on Eesti riigi seisukohad erinevate poliitikaalgatuste või õigusaktide kohta avalik teave.

10. Eelnevast tulenevalt palun vastata minu 02.02.2026 saadetud küsimustele esimesel võimalusel.

Lugupidamisega

Allar Jõks

vandeadvokaat